

**Jalostuksen tavoiteohjelma
uusi
2025–2029**

Plottinajokoira

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa 09.03.2024
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 23.3.2024
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 18.6.2024

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4. RODUN NYKYTILANNE	5
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	6
4.1.2 Jalostuspohja	8
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	10
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	11
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	11
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	11
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	11
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	11
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	12
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	14
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	15
4.3. Terveys ja lisääntyminen	15
4.3.1 Rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	15
4.3.2 Yleisimmät kuolinsyyt	19
4.3.3 Lisääntyminen	19
4.3.4 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	20
4.3.5 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	20
4.4. Ulkomuoto	20
4.4.1 Rotumääritelmä	20
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	22
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	23
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	23
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	23
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	23
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen Plottinajokoiralla ei ole aikaisempaa	23
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	24

6.1 Jalostuksen tavoitteet	24
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	24
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	24
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	25
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	25
7. LÄHTEET	25

1. YHTEENVETO

Rodun käyttötarkoitus

Plottinajokoira on metsästyskoira, jolla on huomiota herättävä väri ja kuuluva ääni. Plottinajokoira on erikoistunut suurpetojen pysäyttämiseen tai puuhun ajamiseen. Suomessa plottinajokoira pyritään käyttämään yksin metsästäessä suurpetoja kuten karhua ja ilvestä. Myönteisen kehityksen takaamiseksi on tarpeen vakiinnuttaa rodun hyviä ominaisuuksia, kuten rohkeus, kestävyys ja voimakas metsästysinto. Kotioloissa plottinajokoira on rauhallinen ja miellyttämishaluinen.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne ja käyttäytyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Plottinajokoiralla tulisi säilyttää alkuperäiset luonteenominaisuudet (rohkeus, kestävyys), jotka tukevat sen käyttöä suurpetoja metsästäjänä rotuna.	Suositellaan luonteeltaan rodunomaisten koirien käyttöä jalostuksessa.

Terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteena on jalostaa iholtaan ja luustoltaan terveitä koiria.	Suositellaan, että pentujen vanhemmista tulee olla ennen toista astutusta lonkkakuvauslausunto.

Lisääntyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteena on ylläpitää rodun nykyiset lisääntymisominaisuudet eli normaali	Suositellaan vain terveiden koirien käyttöä jalostuksessa.

lisääntymisvietti ja uroksen hyvä astumiskyky, nartun kyky synnyttää itse ja normaali hoivavietti.	
--	--

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteena on jalostaa rakenteeltaan terveitä koiria.	Suosittelaa, että jalostukseen käytettävällä koiralla on vahvat välikämmenet ja että koira on riittävästi kulmautunut edestä ja takaa

Käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitteena on jalostaa suurpedoilla toimivia koiria.	Suosittelaa koirien käyttöä suurpetokokeissa.

Jalostuspohja	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Jotta rodun monimuotoisuus ja tehollinen populaatiokoko voidaan turvata, tarvitaan jalostukseen tuonteja ja ulkomaisia koiria.	Rotukerho esittää rotujärjestölle rotukirjojen avaamista, jotta FCI:n ulkopuolisissa rekistereissä olevia koiria voitaisiin rekisteröidä Suomen Kennelliittoon.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

rodun taustasta tulee kertoa hieman tarkemmin: Plottinajokoira (Plott hound) on yhdysvaltalainen koirarotu, jossa se on ollut myös Pohjois-Carolinan osavaltiokoira vuodesta 1989 alkaen. Saksalainen maahanmuuttaja, Johannes Plott, vei Amerikkaan mukanaan viisi brindle-väristä hannoverinvihikoira, joista amerikkalaisten plottinajokoirien jalostustyö tiettävästi alkoi. Johanneksen poika, Henry, jatkoi isänsä

jalostustyötä risteyttämällä Saksasta tuotuja koiria paikallisten ajokoirien kanssa. Plottinajokoira hyväksyttiin AKC:ssä (The American Kennel Club) metsästävien koirien ryhmään 1.1.2007 alkaen ja tunnusti rodun 2008. Kotimaassaan Amerikassa plottinajokoira on käytetty ja käytetään metsästyskoirana sekä yksin ajavana että ajueessa. Käyttötarkoitus on suurriistan pysäyttävä tai puuhun ajava koira.

Eri linjat

Amerikassa rotu jakaantuu suurriista- ja pesukarhukoihin. Suomessa pyritään jalostamaan rotua pääsääntöisesti suurpedoille. Rotua saatetaan käyttää suomessa myös jonkin verran pienpedoilla.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäiset plottinajokoirat on rekisteröity kennelliittoon vuonna 2011 ja siitä lähtien rekisteröintimäärät ovat olleet tasaisen noususuunnassa. Ensimmäinen plottinajokoiria, jota ei ole kennelliittoon rekisteröity on tuotu Suomeen muutamaa vuotta tätä ennen. Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon on rekisteröity yhteensä 690 plottinajokoiraa.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomessa plottinajokoirat rotuna kuuluu Suomen Ajokoirajärjestön (SAJ) alaisuuteen.

Rodulla toimii kaksi rotuun keskittynyttä yhdistystä Suomen Metsästysplotit ry. ja Plottinajokoirayhdistys ry. Tarkoituksena on yhdistää rodun harrastajia sekä huolehtia rodun säilymisestä terveenä ja käyttöominaisuudet säilyttävänä suurriistakoirana.

Plottinajokoirayhdistys ry:tä oli perustamassa vuonna 2022 seitsemän rotua harrastavaa henkilöä, yhdistyksen jäsenmäärä on 8/2023 24 jäsentä ja jäsenmäärä on nousussa. Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu vuosikokouksessa vuodeksi valittu puheenjohtaja ja kahdeksi vuodeksi valitut kaksi -kahdeksan varsinaista jäsentä. Plottinajokoirayhdistyksen hallitus neuvoo tarvittaessa jalostuksessa ja ohjaa jalostamaan terveydeltään, ulkomuodoltaan ja käyttöominaisuuksiltaan rodunomaisia koiria.

4. RODUN NYKYTILANNE

Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen eli alleelien runsautta. Käytetään myös nimitystä jalostuspohjan laajuus.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tällöin tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterostygotiaa, joka antaa yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on myös tärkeää immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi allergioihin, tulehdussairauksiin sekä autoimmuunitauteihin. Perinnöllinen edistymisen sekä jalostus ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Myös suurilukuinen koirarotu voi olla monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista sekä sukulinjoista on käytetty jalostukseen. Tai jos rodussa esiintyy koiria, joilla on koko rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaisilta koirilta leviää haitallisia mutaatioalleleita vähitellen koko rotuun, jonka seurauksena jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Tämän seurauksena on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihanteellisesti koiria käytetään jalostukseen tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50

koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinnistä.
Lähde: www.kennelliitto.fi MMT Katariina Mäki 5.8.2013

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1: Vuositolasto - rekisteröinnit v. 2011-2022

Vuositolasto – rekisteröinnit 2011-2022												
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	55	81	88	53	76	30	98	28	63	12	9	
Tuonnit	1	3		5	2	1	6	2	7	11	5	3
Rekisteröinnit yht.	56	84	88	58	78	31	104	30	70	23	14	3
Pentueet	7	11	10	6	8	4	12	5	8	1	1	
Pentuekoko	7,9	7,4	8,8	8,8	9,5	7,5	8,2	5,6	7,9	12,0	9,0	
Kasvattajat	7	11	10	6	8	4	11	3	8	1	1	
jalostukseen käytetyt eri urokset												
- kaikki	4	9	6	5	7	4	11	5	7	1	1	
- kotimaiset	3	7	3	4	3	2	3	1				
- tuonnit		2	2		1		4	2	5	1		
- ulkomaiset	1	0	1	1	3	2	4	2	2	0	1	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v 8 kk	4 v 7 kk	4 v 9 kk	4 v 1 kk	4 v 2 kk	5 v	4 v 2 kk	2 v 11 kk	3 v 11 kk	7 v 11 kk	10 v 9 kk	
jalostukseen käytetyt eri nartut												
- kaikki	7	11	10	4	7	3	8	2	5	1	1	
- kotimaiset	7	11	9	4	6	1	2	2				
- tuonnit			1		1	2	6		5	1	1	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 9 kk	5 v 4 kk	4 v 11 kk	3 v 9 kk	4 v 6 kk	5 v 1 kk	4 v 9 kk	3 v 5 kk	3 v 3 kk	6 v	5 v 1 kk	
Isoisät	9	14	11	7	7	4	10	4	6	2	2	
Isoäidit	9	15	14	8	7	4	10	4	5	2	2	
Sukusiitosprosentti	0,00%	0,00%	0,34%	0,00%	0,96%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	

Rekisteröintimäärät Suomessa

Plottinajokoirien kokonaisrekisteröintimäärä on 690 koiraa. Suomessa on vuosittain rekisteröity keskimäärin 50 koiraa. Plottinajokoiran rekisteröintimäärät ovat Suomessa nousseet 2010–2016 välisenä aikana huomattavasti. 2017–2022 vuosina rekisteröintimäärät ovat pysyneet tasaisempina, mutta silti kuitenkin nousussa.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

2010–2023 välisenä aikana tuontikoiria on tullut 47/607 eli 7,74 %. Vuosittain Suomeen tuodaan keskimäärin 3–4 plottinajokoiraa. Tämä ei kuitenkaan kerro todellista tuontien lukumäärää, koska osa koirista jätetään rekisteröimättä Suomessa. Tähän on syynä muun muassa se, että Kennelliitto ei hyväksy UKC koiria rekisteriinsä. Jotta rodun monimuotoisuus ja tehollinen populaatiokoko voidaan turvata, tarvitaan jalostukseen tuonteja ja ulkomaisia koiria.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Urosten keskimääräinen jalostusikä 2010–2023 on 3 v 4kk ja narttujen keskimääräinen jalostusikä 2010–2023 on 4 v 5kk. Rodun terveys- ja käyttöominaisuuksien vuoksi on hyvä, että koirat eivät ole jalostukseen käytettäessä kovin nuoria.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitos tarkoittaa sitä, että pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat sukua keskenään. Sukusiitoksena voidaan pitää vain serkusten tai lähisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitoksessa kasvaa riski perinnöllisten sairauksien esilletuloon. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valitun geeniparin molemmat alleelit ovat peräisin samalta esivanhemmalta. Tämä tarkoittaa sitä, että saman esivanhemman tietty

alleeli on tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen perimän kautta.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaissuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterostygotia vähenee 12,5 %.

Todennäköisyys myös haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla erilaisia rotuja muodostaessa on käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella on pyritty tuottamaan mahdollisimman tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä ja kasvattamaan tietyn yksilön osuutta syntyvissä jälkeläisissä. Sukusiitetytkin eläimet siirtävät vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa myös perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Todennäköisyys silloin hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa. Esimerkiksi: lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta alkaa esiintyä enemmän. Tätä kutsutaan nimellä sukusiitostaantuma.

Suositellaan, että neljän- viiden sukupolven perusteella laskettu sukusiitosaste pysyy alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostusjärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, lasketaan sukusiitosaste kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa polvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/sukusiitos>

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Sukusiitos% plottinajokoiralla on vuosina 2010–2013 ollut keskimäärin 1,0 %. Useana vuotena sukusiitos% on ollut 0,00 %, vuonna 2023 sukusiitos% on kuitenkin noussut 10,71 %, joka on jo varsin korkea.

Sukusiitosaste muilla, kuin kotimaisilla roduilla on laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten luku on aliarvio todellisesta tilanteesta. On kuitenkin tärkeää seurata sukusiitosasteen kehityssuuntaa.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 2: Jalostuspohja per sukupolvi

Vuositilasto – jalostuspohja 2011-2022												
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per sukupolvi (4 vuotta)												
pentueet	33	34	29	30	28	24	25	15	12	8	2	0
jalostukseen käytetyt eri urokset	16	21	20	23	19	18	17	11	9	6	2	0
jalostukseen käytetyt eri nartut	26	26	26	27	24	20	20	13	11	7	2	0
isät/emät	0,62	0,81	0,77	0,85	0,79	0,90	0,85	0,85	0,82	0,86	1,00	-
tehollinen populaatio	29 (44%)	32 (47%)	32 (55%)	34 (57%)	29 (52%)	26 (54%)	25 (50%)	16 (53%)	14 (58%)	9 (56%)	3 (75%)	-
uroksista käytetty jalostukseen	3%	3%	2%	5%	7%	15%	18%	24%	25%	29%	33%	-
nartuista käytetty jalostukseen	0%	1%	4%	15%	23%	28%	30%	34%	30%	38%	45%	33%

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Taulukko 3: Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta, tuontikoirat lueteltu alas.

Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

	uros	syntynyt	tilastointiaikana				toisessa polvessa		yhteensä	
			pentueita	pentuja	%osuus	kumulat%	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1	RÅBOCKENS CAPTAIN	2016	5	41	6,86%	7%	0	0	5	41
2	VIPPE	2013	5	35	5,85%	13%	1	10	5	35
3	HALABALAN FIREBALL LUCA	2014	3	31	5,18%	18%	6	51	3	31
4	DEVIL	2016	3	29	4,85%	23%	0	0	3	29
5	STONEWALLS NABEK DROOPY	2005	3	28	4,68%	27%	5	34	3	28
6	RYTYSUON DEVIL	2015	3	26	4,35%	32%	2	20	3	26
7	LÖYTYNMÄEN ESCAPADE	2014	3	25	4,18%	36%	1	5	3	25
8	KAARNAKORVEN CAPTAIN	2014	3	23	3,85%	40%	1	7	3	23
9	KUUHINGON SHERIFFI	2019	3	21	3,51%	43%	0	0	3	21
10	RÅBOCKENS COOPER	2016	2	21	3,51%	47%	1	10	2	21
11	RYTYSUON MACHO	2015	2	20	3,34%	50%	1	6	2	20
12	CLYDE	2015	2	17	2,84%	53%	0	0	2	17
13	BUCK	2017	2	17	2,84%	56%	0	0	2	17
14	GEMLINGE MOSSENS BATMAN	2014	2	16	2,68%	59%	0	0	2	16
15	WIDOW HOLLOW BEAR POWER	2013	3	16	2,68%	61%	8	65	3	16

Tuontikoirat listassa ovat :

- 5. Stonewalls Nabek Droopy
- 8. Kaarnakorven Captain
- 12. Clyde
- 13. Buck
- 14. Gemlinge Mossens Batman
- 15. Widow Hollow Bear Power

Plottinajokoirista 5 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Taulukko 4: Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua, tuontikoirat lueteltuna. Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

	narttu	syntynyt	tilastointiaikana				toisessa polvessa		yhteensä	
			pentueita	pentuja	%osuus	kumulat%	pentueita	pentuja	pentueita	pentuja
1	MILLI	2015	3	31	5,18%	0	0	3	31	3
2	NORRTROLLS HAYLEY	2016	3	26	4,35%	0	0	3	26	3
3	HURRICANE RIVER SAL	2007	2	23	3,85%	15	116	3	32	2
4	AHMARAKAN AMERICA	2012	3	22	3,68%	1	10	3	22	3
5	AHMARAKAN VICKY	2012	3	22	3,68%	0	0	3	22	3
6	AHMARAKAN GEENA	2013	3	20	3,34%	1	8	3	20	3
7	RÅBOCKENS BEARSTONE	2016	2	20	3,34%	0	0	2	20	2
8	HALABALAN DOLLY	2010	2	19	3,18%	3	23	2	19	2
9	KURTINVAARAN ADELEI	2016	2	18	3,01%	0	0	2	18	2
10	WINDY	2014	2	17	2,84%	1	6	2	17	2
11	RYTYSUON DIAMOND	2013	2	16	2,68%	1	7	2	16	2
12	MUSKA	2015	2	16	2,68%	0	0	2	16	2
13	HALABALAN DIAMOND	2010	2	16	2,68%	0	0	2	16	2
14	RÅBOCKENS MARTHA	2011	2	14	2,34%	3	25	2	14	2
15	TERITAIPALEEN DEMI	2009	2	14	2,34%	4	34	2	14	2

Tuontikoirat listassa ovat :

3. Hurricane Rivel Sal

14. Råbockens Martha

Isät/emät -luku

Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa on urosten jalostuskäyttö. Mitä tasaisemmin uroksia käytetään jalostukseen, sitä tehokkaammin saadaan säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua. Isät/emät suhdeluku on aikavälillä 2011–2022 0,75 ja se on laskusuuntainen. Edelleen eri urosten käyttöä olisi hyvä pyrkiä lisäämään, jotta suhdeluvuksi saataisiin 1,00. Tällöin saataisiin mahdollisimman tehokkaasti säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua.

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Per vuosi isät/emät												
- isät/emät	0,57	0,80	0,64	1,00	1,17	1,25	1,38	1,50	2,00	1,33	1,00	-

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko tarkoittaa, että mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin rodussa säilyy perinnöllinen vaihtelu. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Tehollinen koko on kuitenkin aina pienempi, kuin rodun yksilöiden lukumäärä. Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Voidaan myös sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä kannassa tai rodussa on. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla myös sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus seurakoirilla on kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta.

Hyvä tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiistosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan myös arvioida rodun koirista otettujen DNA- näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden.

Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne=4*Nu*Nn/(2*Nu+Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä.

Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67.

Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja pitää huolta, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Suurimmalla osalla tällä hetkellä olevista roduista on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahan "uutta verta". Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaassakaan.

Lähde:

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>

Rodun tehollinen populaatiokoko

Plottinajokoiralla tehollinen koko on vielä melko pieni, jolloin sukusiitoksen lisääntyminen kasvaa.

Tehollinen koko on kuitenkin alkanut viime vuosina kasvaa ja tehollinen koko on nyt n. 30.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmän kaavassa ei pystytä ottamaan huomioon jalostuskoirien keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luku on yliarvio. Kehittymissuuntaa on kuitenkin tärkeää seurata.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Kennelliiton suositus maksimimäärälle suurilukuisissa roduissa on 2–3 % neljän vuoden

ajanjaksolla rekisteröidyistä koirista eli plottinajokoiralla laskennallinen jälkeläismäärä

olisi 8 jälkeläistä ($255/10*4*3\% = 8$). Tätä ei voida kuitenkaan olettaa toimivaksi

suositukseksi, koska se tarkoittaisi yhtä pentuetta per koira. Suomessa rotu on vielä varsin nuori, joten

laskennallinen jälkeläismäärä on suuntaa antava. Pentumäärän sijasta suosituksena voidaan pitää koiralle 1–2 pentuetta per vuosi.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rodun populaatiosta muissa maissa ei ole tarkkaa tietoa.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Plottinajokoiran populaation jalostuspohja on suppea. Sukusiitos näyttäisi, että rotu ei ole täysin sukusiitetty, mutta toisaalta se ei kerro todellista tilannetta rodussa, jossa on runsaasti ER-rekisteröityjä koiria puutteellisin sukutaulutiedoin.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Suomen koirakanta ei ole riittävä pitämään yllä rodun monimuotoisuutta. Jotta rodun monimuotoisuus ja tehollinen populaatiokoko voidaan turvata, tarvitaan muun muassa jalostukseen tuonteja ja ulkomaisia koiria. Ulkopuolisista rekistereistä olevien koirien rekisteröinti lisää jalostusyksilöiden määrää ja monimuotoistaa populaatiota. Tällä hetkelläkin on jo tilanne, että kaikkien Suomessa olevien yksilöiden sukulinjat tulevat UKC rekisteröidyistä koirista.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä määrittelee rodun älykkääksi, itsevarmaksi ja tarkkaavaiseksi. Se on huomattavan elinvoimainen, kestävä, ketterä ja sisukas sekä kiihkeä, rohkea ja peloton metsästäjä. Plottinajokoiralla on selkeä ääni, joka kantaa hyvin. Luonne on yleensä tasainen, mutta se voi vaihdella eri linjoissa. Luonne-eroja voi esiintyä suurriistakoiriksi tai pesukarhukoiriksi jalostettujen välillä. Käyttötarkoitus on suurriistan pysäyttävä tai puuhun ajava koira. Hylkäävä virhe rodulla on epänormaali käyttäytyminen.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Rotua on jalostettu Amerikassa suurriista- ja pesukarhukoiriksi. Suomessa pyrkimys on ollut jalostaa pääsääntöisesti suurriistakoiria.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rodulla ei ole luonteen ja käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien mittaamista sisältävää PEVISA-ohjelmaa.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Rodun käytös on pääasiallisesti rauhallista ja koira on kotioloissa miellyttämishaluinen ja lempeä.

Luonnekysely

Rodulle ei ole tehty luonnekyselyä.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

MH-luonnekuvauksessa plottinajokoiria ei ole käynyt, mutta kaksi koiraa on käynyt luonnetestissä vuosien 2013–2023 välillä ja saanut sieltä rodunomaisen tuloksen.

Taulukko 5: Luonnetestien osallistujamäärät vuosina 2013–2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
LTE		2 tulosta									
LTE0											
LTE-											
Yhteensä	0 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

Taulukko 6: Luonnetestien tulokset

Rek.numero	Sukupuoli	Nimi	P	Väri	Synt. vuosi	AJOK	KEAJ	LTE	MH	Näyttelytulos	Pentueet
ER28560/16	narttu	RÅBOCKENS BEAR SHADOW		brindle	2016			139			
ER31866/18	narttu	RÄHINÄRÖLLIN KAIKU		musta brindle-merkein	2018			125			

Jalostustarkastus

Rodulle ei ole tehty jalostustarkastusta.

Näyttelyt

Näyttelyissä luonnetta on kuvailtu rauhalliseksi, miellyttäväksi ja hyväksi esiintyjäksi. Joillakin koirilla luonne ollut vilkas sekä hieman ujosteleva/arka.

Mikä luonne ei ole näyttelyissä rodunomainen tai koira yrittää purra, puree tai pelkää, on arvosana tuolloin hylätty (HYL). Vuosina 2013–2023 plottinajokoira on saanut yhden kerran EVA-tuloksen (ei voida kaikilta osin arvostella) ja yhden kerran hylätyn. Tuloksia ei ole analysoitu, onko syynä käyttäytyminen tai jokin muu seikka.

Taulukko 7: Näyttelykäynnit luokittain vuosilta 2013–2023

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Junioriluokka	69% (115 tulosta)	28% (47 tulosta)	2% (4 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	1% (1 tulosta)	167 tulosta
Nuorten luokka	63% (36 tulosta)	37% (21 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	57 tulosta
Avoin luokka	78% (220 tulosta)	18% (52 tulosta)	3% (9 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	282 tulosta
Käyttöluokka	100% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	2 tulosta
Valioluokka	100% (8 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	8 tulosta
Veteraaniluokka	100% (4 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	4 tulosta
Yhteensä	74% (385 tulosta)	23% (120 tulosta)	2% (13 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (1 tulosta)	520 tulosta

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Plottinajokoirien luonteiden eroista eri maiden osalta ei ole saatavilla tietoa.

Sukupuolten väliset erot

Sukupuolten välillä ei ole huomattavaa eroa luonteessa/käyttäytymisessä.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Nykyisten plottinajokoirien esi-isiä käytettiin villisikojen metsästykseen Saksassa vuosia sitten. Näitä koiria oli jalostettu sukupolvien ajan niiden kestävyys ja rohkeus vuoksi. Saksasta plottinajokoirien esi-isien siirryttyä Amerikkaan, niitä alettiin käyttää karhun metsästykseen.

Kotimaassaan Amerikassa plottinajokoira on käytetty ja käytetään metsästyskoirana edelleen sekä yksin ajavana, että ajueessa. Käyttötarkoitus on riistan pysäyttävä tai puuhun ajava koira.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Plottinajokoiralla tulisi säilyttää alkuperäiset luonteenominaisuudet (rohkeus, kestävyys), jotka tukevat sen käyttöä suurpetoja metsästävänä rotuna. Jalostusvalinnoissa tulisi keskittyä myös koirien käyttötaipumuksiin suurpedoille.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rodun kotimaa on Yhdysvallat ja toinen tärkeä maa rodun kannalta on Ruotsi, koska plottinajokoiraa on tuotu sieltä paljon Suomeen ja Ruotsin riistakanta on hyvin lähellä Suomen riistakantaa. Ruotsissa plottinajokoiraa voi käyttää villisikojen ja karhujen metsästyskokeissa ja koira voi valioitua niiden koetuloksilla.

Kokeet

Plottinajokoiria käytetään melko vähän kokeissa. Vuosien 2013–2023 aikana ilveksenajokokeista on tullut 4 tulosta, karhunhaukkutaipumuskokeista 4 tulosta, ketunajokokeista 16 tulosta ja mejä-kokeista 10 tulosta.

Plottinajokoiraa voi valioitua ketunajokoe- tai jäniksenajokoetuloksella, mutta rotumääritelmän mukainen käyttötarkoitus on suurriistaa ajava rotu, joten jäniksenajokoe ei tue rotumääritelmää. Parhaiten rotumääritelmää tukisivat suurpetokokeet eli ilveksenajokoe sekä karhunhaukkutaipumuskoe.

Suomessa on 5 muotovalion arvoa saavuttanutta plottinajokoiraa (0,7 %) eikä yhtään käyttövaliota.

Taulukko 8: Ilveksenajokokeiden osallistumismäärät ja tulokset vuosina 2013–2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
IAJOK-1		2 tulosta					3 tulosta				
IAJOK-2											
IAJOK-3											
IAJOK-0											
IAJOK- -											
Yhteensä	0 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

Taulukko 9: Karhunhaukkutaipumuskokeiden osallistumismäärät ja tulokset vuosina 2013–2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
KARH1			1 tulosta		1 tulosta	2 tulosta					
KARH0											
KARH-											
Yhteensä	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

Taulukko 10: Ketunajokokeiden osallistumismäärät ja tulokset vuosina 2013–2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
KEAJ-1	2 tulosta	2 tulosta			2 tulosta				1 tulosta	1 tulosta	
KEAJ-2									1 tulosta		
KEAJ-3		1 tulosta						1 tulosta			
KEAJ-0	1 tulosta	1 tulosta							1 tulosta		1 tulosta
KEAJ--					1 tulosta						
Yhteensä	3 tulosta	4 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	1 tulosta

Taulukko 11: Metsästyskoirien jäljestämiskokeiden (MEJÄ) osallistumismäärät ja tulokset vuosina 2013–2023

VOI											
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
VOI1											
VOI2											
VOI3											
VOI0		1 tulosta	1 tulosta								
VOI-			1 tulosta								
Yhteensä	0 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
AVO											
	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
AVO1			1 tulosta	1 tulosta							
AVO2				3 tulosta							
AVO3											
AVO0				1 tulosta							
AVO-				1 tulosta							
Yhteensä	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	6 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Plottinajokoiria on mukana suurriistavirka-aputehtävissä (SRVA).

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Rodulle ominaista on innokas ja kiihkeä petoriistan, kuten karhun ajaminen. Tarkoituksena on pysäyttää suurriista tai ajaa se puuhun. Suomessa koiria pyritään käyttämään laajalti metsästyksen, joten rodunomaiset tarpeet tulevat täytetyiksi alueilla, joissa suurriistan metsästäminen tai harjoituttaminen on sallittua.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Plottinajokoirien yksinolo-ongelmista ei ole tietoa. Rotu on kotiololoissaan rauhallinen.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Plottinajokoira urokset astuvat normaalisti ja nartut ovat astuttavissa silloin, kun niillä on oikea astutusajankohta. Rodulla ei ole rakenteellisia ongelmia tai vikoja, jotka haittaavat normaalia lisääntymiskäyttäytymistä. Nartut synnyttävät ja hoitavat pentunsa hyvin.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Plottinajokoirien käyttäytymistä havainnoidaan jonkin verran koiranäyttelyissä. Jos koira on tottumaton kyseiseen toimintaan, kuulutuksiin tms., sen käyttäytyminen ei välttämättä ole ensiluokkaista, vaan koira voi osoittaa häiriökäyttäytymistä esim. muita koiria kohtaan tai haukkumalla äänekkäästi.

Voimakas riistavietti voi asettaa haasteita koiran kanssa toimimiseen joissakin olosuhteissa, mutta plottinajokoira kuitenkin on hermorakenteeltaan tasapainoinen koira. Se ei myöskään ole arka eikä vihainen, vaan rodulla on avoin luonne ihmisiä ja muita koiria kohtaan. Joskus haukkuherkkyys ja kovaäänisyys voi olla häiritsevää.

Plottinajokoirien kuolinsyissä (jalostustietojärjestelmä) on 3 koiraa (4 %) lopetettu käytös- tai käyttäytymishäiriön vuoksi. Yhdessä syynä on vihaisuus, yhdessä araksi muuttuminen ja yhdessä syytä ei ole tarkemmin avattu. Keski-ikä käyttäytymisen vuoksi lopetetuilla on 2 v 4kk, josta voi päätellä, että koirayksilöiden käyttäytymisongelmat voidaan havaita jo varsin nuorella iällä.

Plottinajokoirien kuolinsyissä on 7 koiraa (9 %), joille kuolinsyyksi on merkitty ”käyttökoira ei sovellu käyttötarkoitukseensa”. Kahdessa syynä on metsästysinnottomuus/riistaverettömyys, yhdessä aggressiivisuus muita koiria kohtaan ja neljässä syytä ei ole selitetty tarkemmin. Keski-ikä käyttöominaisuuksien puutteen vuoksi lopettamiseen on 4 v 8kk.

Pelot ja ääniherkkyys

Mahdollisista peloista tai ääniherkyyksistä ei ole tarkempaa tietoa.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Ikään liittyvänä käytöshäiriönä voitaneen ajatella olevan lisääntynyt haukkuminen turhautumisesta johtuen, mikäli koira ei ole enää metsästyskuntoinen fyysikaltaan.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Sairas koira (esim. ihosairaus, luustovika) ei toimi kunnolla metsällä.

4.2.7 Yhteenvedo rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rotu on innokas ja kiihkeä metsästyskoira, joka voi asettaa arkeen haasteita siltä osin, että plottinajokoira ei sovellu pelkästään koti- tai tarhakoiraksi, vaan se tarvitsee aktiivista tekemistä ja liikuntaa metsästyskausien välilläkin. Pääasiallisesti rotu on kuitenkin rauhallinen ja koulutettavissa. Ongelmaksi on muotoutunut joidenkin osalta metsästysominaisuuksien puuttuminen.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Luonteisiin, myös arjessa käyttäytymiseen, tulee suhtautua kriittisesti jalostustyössä ja jalostuskoirien valinnassa. Arat, pelokkaat, vihaiset ja suurriistaverettömät tulee sulkea jalostuksen ulkopuolelle. Myös tällaisten koirien vanhempien ja pentuesisarusten luonteet ja käytös tulee huomioida jalostusyhdistelmien jatkosuunnittelussa.

Jalostuksessa olisi muistettava plottinajokoiran käyttötarkoitus suurriistaa ajavana koirana. Suomeen olisi hyvä saada uusia jalostuskoiria ulkomailta, joilla on todistetusti riistaviettä suurpedoille ja ne toimivat metsällä yksin eikä ajueen mukana. Tuontikoirien tai tuontitauastaisten koirien käyttäytymisominaisuuksista ei kuitenkaan ole saatavilla luotettavaa tai mitattua dataa.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 Rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Plottinajokoiria on rekisteröity 2011–2022 yhteensä 639 kpl. Lonkkakuvattu näistä on yhteensä 20, joista HD A-tuloksia on 11 (55%), HD B-tuloksia 6 (30%) ja HD C-tulos kolmella (15%).

Lonkkakuvattujen koirien määrä on vielä hyvin pieni. Rotu on kumminkin metsästyskoira, jonka työskentelytapa edellyttää myös erinomaista terveyttä. Silloin on olennaista varmistaa, että rodun koirat ovat mahdollisimman nivelterveitä. Toistaiseksi lonkkatutkimuslausunnolle ei ole asetettu raja-arvoja.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutuminen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta sen yleisyys vaihtelee roduittain. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppele”, ylösnousuvaikkeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahdeleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälínjan aaltoiluna ja lantion kiertymisenä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisesti hoidettua koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja se tulisi siirtää jalostuskieltoon.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä.

(lähde: www.kennelliitto.fi ELT Anu Lappalainen, päivitetty 25.5.2023)

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

- A Ei muutoksia
- B Lähes normaali / rajatapaus
- C Lievä dysplasia
- D Kohtalainen (keskivaikea) dysplasia
- E Vaikea dysplasia

Tarkemmat määritelmät ja arvostelukriteerit löydät alla olevasta tiedostosta (englanniksi).

Lue lisää: [FCI:n ohje lonkkavian vastustamisesta](#)

Plottinajokoirilla on jonkin verran ilmennyt ihosairauksia kuten atopiaa sekä erilaisia allergioita, myös korva- ja silmäongelmia on jonkin verran. Suositellaan, että kahta samaa silmäsairautta omaavaa koiraa ei saa yhdistää keskenään.

Allergia ja atopia

Puhekielessä allergialla tarkoitetaan sekä atopiaa että ruoka-aineyleherkkyyttä. Molemmissa elimistön puolustusmekanismi reagoi normaalista poikkeavalla tavalla tavallisiin, useimmiten vaarattomiin asioihin eli allergeeneihin. Atopiaa ja ruoka-aineyleherkkyyttä voi esiintyä myös samalla koiralla.

Atopia ja ruoka-aineyleherkkyys ovat elinikäisiä vaivoja, jotka ovat kontrolloitavissa, mutta eivät parannettavissa. Atopiassa elimistö käynnistää vasta-ainevälitteisen (IgE) reaktion ympäristöstä tuleviin allergeeneihin, jotka pääsevät elimistöön hengityksen, iho- ja limakalvokosketuksen kautta. Tavallisia allergeeneja ovat mm. pölypunkit, siitepölyt, homesienten itiöt ja eläinhilseet. Ruoka-aineyleherkkyyden yhteydessä allergeeni pääsee elimistöön ruuansulatuskanavan kautta. Tavallisimpia ruoka-aineyleherkkyyttä aiheuttavia allergeeneja mm. ovat naudanliha, meijerituotteet, sianliha, vehnä, maissi. Ruoka-aineyleherkkyydessä sairauden mekanismi on monimutkaisempi kuin atopiassa, oireiden puhkeamiseen vaikuttavat useat erilaiset elimistön puolustusmekanismit.

Atopia puhkeaa tavallisesti, kun koira on noin 6kk-3v ikäinen. On melko harvinaista, että sairaus puhkeaa yli 7-vuotiaalla koiralla. Oireina ovat ihon kutina ja punoitus, sekä koira nuolee, raapii ja/tai pureskelee kutisevia alueita. Kutinaa ja punoitusta esiintyy etenkin pään ja mahan iholla, tassuissa, kainaloissa ja nivusissa. Korvatulehdukset ovat yleisiä atopiasta kärsivillä koirilla. Tassujen ihotulehduksia esiintyy myös.

Ruoka-aineyleherkkyys puhkeaa koirilla noin kolmasosassa tapauksista alle vuoden ikäisinä, mutta tauti voi puhjeta myös vanhallekin koiralle (yli 10v). Oireet ovat epämääräisempiä kuin atopiassa. Ihon kutinan, näppylöiden ja punoituksen lisäksi koiralla voi olla suolisto-oireita eli ripulia, ilmavaivoja ja oksentelua. Atopian ja ruoka-aineyleherkkyyden hoidossa tärkeintä on allergeenien välttäminen.

Atoopista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

(lähteet: Saijonmaa-Koulumies Leena. 2008 Allergiset ihosairaudet, HY/ Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Mahlanen Nina. Koiran Atopia, www.kennelliitto.fi, Ihosairaudet, allergiatestaus ja siedätyshoito, www.elainystavasilaakari.fi)

Luomien virheasennot

Entropion eli luomen sisäänkiertymä

Entropion on tavallisimmin alaluomessa esiintyvä virheasento, jolloin luomi kiertyy sisäänpäin aiheuttaen silmän pinnan ärtymistä luomen karvojen/ihon osuessa silmän pintaan. Tyypillinen oire on silmän kyynelehtiminen roskan tunteen takia. Isommilla koiraroduilla entropion voi liittyä liian suureen luomirakoon (makroblepharon), jolloin alaluomi rullaa sisäänpäin tyypillisesti korvanpuoleisesta osasta. Lisäksi pään ihon runsas poimuisuus aiheuttaa luomien sisäänkiertymää.

Pahimmillaan kiertymä aiheuttaa silmän sarveiskalvon haavautumista ja siten voimakasta kipua. Oireina ovat tällöin kyynelehtimisen lisäksi silmän punoitus ja siristely. Lievimmillään entropion ei aiheuta näkyviä oireita.

Ektropion / makroblepharon

Luomen uloskiertymä (ektropion) ja liian suuri luomirako (makroblepharon) ovat melko tavallisia löydöksiä erityisesti suurilla koiraroduilla. Pahimmillaan luomiraot ovat niin suuret, että ala- ja yläluomi ovat keskeltä uloskiertyvät ja reunoilta sisäänkiertyvät. Tällöin luomien rakenne muistuttaa timanttia ja siitä käytetäänkin diamond eye -nimitystä.

Pään suuri koko, ”numeroa liian suuri iho”, isohko silmäkuoppa ja siihen suhteessa liian pieni silmämunan aiheuttavat epäsuhdan, jolloin silmäluomen reunat eivät enää asetu sievästi silmää vasten, eivätkä siten toimi normaalisti. Nenänpuoleinen kulma voi olla poikkeuksellisen avoin pitkäkuonoisilla koiraroduilla, jolloin siihen kertyy runsaasti eritteitä. Esiin pilkottavien luomien sisäpintojen ja silmämunan sidekalvot ovat alttiita vedolle, pölylle ja UV-säteilylle ja toistuvat sidekalvon tulehdukset ovat tyypillisiä. Kyynelen levittyminen voi olla puutteellista ja siten sarveiskalvojen pinnat voivat ahavoitua ja tulehtua.

Vanhemmiten ihon elastisuuden muuttuessa luomet alkavat roikkua usein entistä pahemmin. Tavallisimmin alaluomi on osin irti silmän pinnasta ja uloskiertävä (ektropion), mutta myös yläluomi voi alkaa roikkua silmän päällä, aiheuttaen ongelmia näkökyvylle.

Entropion/trichiasis -koiria ja lieviä ektropion/makroblepharon -diagnoosin saaneita koiria voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi on valittava em. vaivan suhteen terve yksilö. Vakavia tapauksia ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan.

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtauma. Kennelliitto suosittelee, että gRD-koiria käytetään jalostukseen vain terveen parituskumppanin kanssa.

Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Eri muodoilla (mRD, gRD ja tRD) ei toistaiseksi ole todistettu olevan geneettistä yhteyttä.
(lähde: www.kennelliitto.fi ELL Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto)

4.3.2 Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 12: Kuolinsyytilasto (otettu 17.7.2023)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Iho- ja korvasairaudet	3 vuotta 1 kuukautta	2
Immunologinen sairaus	4 vuotta 9 kuukautta	1
Kadonnut	4 vuotta 5 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	8 vuotta 0 kuukautta	5
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	7 vuotta 7 kuukautta	4
Käyttökoiria ei sovellu käyttötarkoitukseensa	4 vuotta 8 kuukautta	7
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	4 vuotta 1 kuukautta	6
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	2 vuotta 4 kuukautta	3
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 10 kuukautta	4
Muu sairaus, jota ei ole listalla	3 vuotta 4 kuukautta	5
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	1 vuotta 8 kuukautta	1
Petovahinko	5 vuotta 1 kuukautta	2
Sisäeritysrauhasten sairaus	4 vuotta 6 kuukautta	1
Sydänsairaus	0 vuotta 5 kuukautta	2
Synnytyksvaikeus	6 vuotta 1 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 3 kuukautta	14
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	10 vuotta 4 kuukautta	6
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	4 vuotta 10 kuukautta	13
Kaikki yhteensä	5 vuotta 4 kuukautta	78

Yleisimpinä kuolinsyinä jalostustietojärjestelmässä ovat luonteeseen tai käyttöominaisuuksiin liittyvät ominaisuudet sekä tapaturmat ja liikennevahingot, jotka laskevat merkittävästi koiran keskimääräistä elinikää (n. 5,5 vuotta) kuolinsyytilastossa. Elimellisistä sairauksista kuolinsyiksi on ilmoitettu kasvainsairaudet tai syöpä ja maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus. Vanhuusiän keskiarvo on n. 10,5 vuotta. Amerikkalaisessa aineistossa rodun keski-ikäksi mainitaan 12–14 vuotta.

4.3.3 Lisääntyminen

Plottinajokoirien keskimääräinen pentuekoko on 9 pentua. Pentuekoko on laskettu viimeisen 10 vuoden ajalta keskiarvo.

Plottinajokoirilla ei ole tällä hetkellä ongelmia tiinehtymisessä, synnytyksessä eikä pentukuolleisuudessa. Pentujen hoitoon ei myöskään ole liittynyt ongelmia mikä vaikuttaisi rodun jalostukseen.

Taulukko 13: Keskimääräinen pentuekoko vuosina 2012-2022 syntyneillä koirilla

lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä 15.3.2023

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pentueet	2	6	4	3	12	5	8	5	11	10	7
Pentuekoko	9,5	8	7,2	5,3	8,2	7,6	9,4	9,2	9	7	7,9

4.3.4 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Plottinajokoira on anatomialtaan sopusuhtainen rotu, jolla ei ole ulkomuotoon liittyviä sairauksia tai hyvinvointiongelmille altistavia anatomisia piirteitä.

4.3.5 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Plottinajokoirilla ei ole tällä hetkellä tiedossa suuria ongelmia terveyteen ja lisääntymiseen liittyen. Jonkin verran on tiedossa erilaisia atopiaa, allergioita ja korvaongelmia. Näihin tulisi kiinnittää huomioita muun muassa jalostusvalinnoissa. Plottinajokoirien luustoterveydestä tiedetään vähän, vähäisten kuvausten takia. Olisi ensiarvoisen tärkeää kuvauttaa luustokuvat tässä vaiheessa, kun mahdollisiin ongelmiin pystytään vielä vaikuttaa pienin elein.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Plottinajokoira

Alkuperämaa: USA

(Hyväksytty: FCI ei ole hyväksytty rotu, SKL-FKK 21.9.2010 AKC 26.6.2008)

Ryhmä 6 ajavat ja jäljestävät koirat

alaryhmä 6.1.2 Keskikokoiset ajavat koirat.

Käyttökoetulos vaaditaan.

YLEISVAIKUTELMA: Metsästyskoira, jolla on huomiota herättävä väri. Koira tavallisesti pysäyttää suurriistan tai ajaa sen puuhun. Plottinajokoira on älykäs, tarkkaavainen ja itsevarma. Se on huomattavan elinvoimainen, kestävä, ketterä, sisukas ja metsästäessään kiihkeä. Voimakkaassa ja lihaksikkaassa, silti sulavalinjaisessa plottinajokoirassa yhdistyvät rohkeus ja toiminnallisuus. Luusto on keskivahva. Koira on voimakas, kuitenkin nopea ja ketterä.

TÄRKEITÄ MITTASUhteita: Rakenne ja korkeus ovat keskenään tasapainossa.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Miellyttämishaluinen, uskollinen, älykäs ja tarkkaavainen. Kiihkeä, rohkea ja peloton metsästäjä. Luonne yleensä tasainen, mutta voi vaihdella eri linjoissa. Luonne-eroja voi esiintyä suurriistakoiriksi tai pesukarhukoiriksi jalostettujen välillä.

PÄÄ: Ryhdikkäästi pystyssä, pään nahka on kohtuullisen tiivis. Ilme on itsevarma, utelias ja päättäväinen.

Kallo: Melko tasainen, pääläeltä pyöristynyt. Riittävän leveä silmien välistä ja otsasta.

Kuono: Keskipitkä, huulet antavat kuonolle lähes neliömäisen vaikutelman.

Huulet: Mustat.

Hampaat / purenta: Leikkaava purenta.

Silmät: Ruskeat tai pähkinänruskeat, mieluummin ulkonevat kuin syvällä sijaitsevat.

Korvat: Keskipitkät, pehmeän tuntuiset, melko leveät ja kohtuullisen ylös tai ylös kiinnittyneet. Korvat riippuvat kauniisti, korvan etureuna on eteenpäin, kohti kuonoa kiertyneenä. Levitettyjen korvien kärkien väli on uroksilla 45,5 - 51 cm ja nartuilla 43 - 48 cm. Ollessaan tarkkaavaisia tai uteliaita jotkut plottinajokoirat kykenevät kohottamaan korvansa niin ylös, että pääläelle muodostuu selvä poimu.

Pigmentti: Silmäluomet, huulten reunat ja kirsu ovat mustat.

KAULA: Keskipitkä, lihaksikas ja kuiva, ei riippuvaa kaulanalusnahkaa.

RUNKO

Ylälinja: Loivasti laskeva; säkä hieman lantiota korkeammalla.

Selkä: Lihaksikas, vahva ja tasainen.

Lanne: Hieman kaareva.

Rintakehä: Syvä ja kohtuullisen leveä. Kylkiluut ovat pitkät ja selvästi kaareutuneet.

HÄNTÄ: Hieman selkälinjan alapuolelle kiinnittynyt. Häntä on melko pitkä, vapaasti liikkuva, korkea-asentoinen ja sapelimainen. Häntä näyttää melko paksulta ja kapenee voimakkaasti. Hännässä voi olla vähäinen harja.

RAAJAT

ETURAAJAT: Eturaajat ovat suorat, sileät ja lihaksikkaat.

Lavat: Kuivat, lihaksikkaat ja viistot mahdollistaen suuren nopeuden ja voiman.

Kyynärpäät: Rungonmyötäiset.

Välikämmenet: Vahvat ja pystyt.

Etukäpälät: Kiinteät, tiiviit ja korkeat; päkiät ovat paksut ja varpaat vahvat. Käpälät ovat suoraan raajan alla. Kynnet ovat tavallisesti mustat, juovikkailla yksilöillä punertavanruskeat kynnet ovat sallitut, riistanvärisillä yksilöillä on vaaleammat kynnet. Käpälän valkoisilla alueilla kynnet voivat olla valkoiset.

TAKARAAJAT: Takaraajat ovat lonkasta kintereeseen pitkät ja lihaksikkaat, kintereestä päkiään lyhyet, vahvat ja suorassa kulmassa alustaan nähden.

Lonkat: Sileät, pyöreät ja suhteellisen leveät, osoittaen tehokasta työntövoimaa.

Reidet ja sääret: Vahvat ja lihaksikkaat.

Polvet ja kintereet: Hyvin kulmautuneet.

Takapäpälät: Rungon taakse asettuneet, kiinteät ja tiiviit. Varpaat ovat vahvat.

LIIKKEET: Kauniit ja sulavat, rytmikäs askellus. Plottinajokoira liikkuu vaivattomasti, ketterästi ja nopeasti erilaisissa maastoissa. Etuaskel ulottuu pitkälle eteen ja takaraajoissa on voimakas työntö. Vauhdin lisääntyessä koiralla on taipumus yksijälkisyyteen.

KARVAPEITE

KARVA: Sileää, hienolaatuista ja kiiltävää, kuitenkin riittävän tiheää suojaamaan tuulelta ja vedeltä.

Joillakin yksilöillä on kaksinkertainen karvapeite. Silloin aluskarva on lyhyt, pehmeä ja tiheä, ja sitä peittää pitempi, sileämpi ja jäykempi peitinkarva.

VÄRI: Mikä tahansa juovikkaan (brindle) sävy (juomuinen tai raidoittunut tummankarvan kuvio, jossa vaaleampi pohjaväri) on toivotuin. Juovikkuus voi olla keltainen, kellanharmaa, punakeltainen, ruskea, suklaanruskea, maksanruskea, oranssi, punainen, vaalean- tai tummanharmaa, sininen tai haalistunut sinertävänharmaa (maltese), haalistunut musta ja musta.

Muita sallittuja plottinajokoiran värejä ovat yksivärinen musta, kaikki juovikkaan sävyt, joissa on musta satula, ja musta juovikkain merkein. Joissakin pentueissa esiintyy harvinainen riistanväri ilman juovikkuutta.

Riistanväri voi vaihdella punaisenkeltaisesta hiekanpunaiseen, vaalean kermanväriseen ja keltaiseen okraan tai tumman kellanruskeasta kullan kellanruskeaan. Pienet valkoiset merkit rinnassa ja käpälissä sallitaan samoin kuin harmahtava sävy leuoissa ja kuonossa.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus:

Urokset: 51–63,5 cm.

Nartut: 51–58 cm.

Paino: (metsästyskunnossa):

Urokset: 23–27 kg

Nartut: 18–25 kg

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- **Yleisvaikutelma:** liioiteltu; nopeutta ja kauniita liikkeitä rajoittava ylipaino tai liian raskas luusto
- **Mittasuhteet:** voimakas korkea- tai matalaraajaisuus
- **Pää:** poimut, leuanaluspuusit, liian kireä pään nahka, surullinen ilme, roikkuvat silmäluomet, näkyvä punainen sidekalvo, kapea pää; neliömäinen, soikea tai liioitellun holvautunut kallo, tylpästi neliömäinen tai suippo kuono, riippuvat huulet, ylä- tai alapurenta
- **Kaula:** löysä, poimuinen tai laskostunut nahka
- **Runko:** köyry selkä.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- korvan kärki ulottuu kirsun ohi tai korvat riippuvat pitkinä kuten vihikoirilla
- hajavarpaiset käpälät
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin. Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Plottinajokoirilla on vuosittain keskimäärin 50 kpl näyttelykäyntejä.

Taulukko 14: Näyttelykäynnit vuosina 2012-2022. Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

Vuosi	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä (kpl)
2012	8						8
2013	15	6	1				22
2014	43	5	1				49
2015	34	13					47
2016	27	12	1				40
2017	35	18	1				54
2018	33	13	2				48
2019	52	16	3				71
2020	19	5					24
2021	25	11	1		1		38
2022	69	13	2			1	85

Rodun koirien jalostustarkastukset

Ei ole tehty.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Plottinajokoiralla tulee kiinnittää huomiota voimakkaaseen ja lihaksikkaaseen, silti sulavalinjaiseen ulkomuotoon. Käyttötarkoituksen kannalta on myös tärkeää, että plottinajokoiria liikkuu vaivattomasti, ketterästi ja nopeasti tämä helpottaa liikkumista erimaastoissa vauhdikkaastikin. Etuaskel ulottuu pitkälle eteen ja takaraajoissa on voimakas työntö.

4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Plottinajokoirien ulkomuoto- ja rakenneongelmista ei ole tilastoja.

5. YHTENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodulla ei ole aiempaa jalostuksen tavoiteohjelmaa.

2024–2028 on plottinajokoiran ensimmäinen JTO.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Suomessa on kaksi koiraa, joilla on teetetty enemmän kuin kolme pentuetta. 20 eniten jalostuksessa käytetyltä urokselta vain yhdellä (Gemlinge Mossens Batman) on karhunhaukkutaipumuskoetus ja yhdellä (Kuuvingon Sheriffi) on ilveksenajokoetus. Jalostuskoirien tasoa on vaikea analysoida, koska suurpetokoe- ja terveystuloksia on teetetty vähän.

Taulukko 15: Taulukko 2011–2023 syntyneiden urosten jälkeläismäärät ja lonkkakuvattujen jälkeläisten määrät.

Lähde: Suomen kennelliiton jalostustietojärjestelmä 15.7.2023

#	Uros	Synt.vuosi	Pennut				Lonkat			
			Pentuet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	RÄBOCKENS CAPTAIN	2016	5	41	0	0	1	0	2%	*
2	VIPPE	2013	5	35	0	10	3	1	9%	*
3	HALABALAN FIREBALL LUCA	2012	3	31	0	51	0	0	0%	*
4	DEVIL	2016	3	29	0	0	0	0	0%	*
5	STONEWALLS NABEK DROOPY	2005	3	28	0	34	1	0	4%	*
6	RYTYSUON DEVIL	2013	3	26	0	20	0	0	0%	*
7	IV-15 V-15 LÖYTÄMÄEN ESCAPE	2014	3	25	0	5	1	0	4%	*
8	KAARNAKORVEN CAPTAIN	2014	3	23	0	7	1	0	4%	*
9	FLMVA HeW-21 V-21 KUUHINGON SHERIFFI	2019	3	21	0	0	1	0	5%	*
10	RÄBOCKENS COOPER	2016	2	21	0	10	2	2	10%	100%
11	RYTYSUON MACHO	2015	2	20	0	6	0	0	0%	*
12	BUCK	2017	2	17	0	0	0	0	0%	*
13	CLYDE	2015	2	17	0	0	0	0	0%	*
14	HICKS PLOTT GERONIMO	2007	3	17	0	128	2	0	12%	0%
15	GEMLINGE MOSSENS BATMAN	2014	2	16	0	0	0	0	0%	*
16	GEMLINGE MOSSENS BEN HUR	2014	3	16	0	46	2	0	12%	0%
17	WIDOW HOLLOW BEAR POWER	2013	3	16	0	65	0	0	0%	*
18	MORA	2009	2	16	0	8	0	0	0%	*
19	HALABALAN JACKPOT	2013	2	14	0	0	0	0	0%	*
20	ROVSKINNET'S ASTRO	2011	2	13	0	49	0	0	0%	*

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Plottinajokoiralla ei ole aikaisempaa jalostuksen tavoiteohjelmaa.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Plottinajokoirilla JTON ja PEVISAn puuttuminen tällä hetkellä ei rajaa jalostuksen ulkopuolelle koiria.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Jalostustietojärjestelmästä koirien terveystutkimuksia, metsästyskoetuloksia ja jälkeläismääriä seuraamalla voidaan arvioida mahdollisesti plottinajokoiralle tulevan PEVISA-ohjelman sisältöä. Koirien jälkeläismääriä tulisi saada rajattua, terveystutkimuksiin ja suurpetokokeisiin kannustettava ja

metsästysominaisuudet säilytettävä. Suositusten ja PEVISAn astuessa voimaan on näitä arvioitava vuosittain.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Jotta rodun monimuotoisuus ja tehollinen populaatiokoko voidaan turvata, tarvitaan muun muassa jalostukseen tuonteja ja ulkomaisia koiria. FCI:n ulkopuolisista rekistereistä olevien koirien rekisteröinti lisää jalostusyksilöiden määrää ja monimuotoistaa populaatiota.

Käyttäytyminen ja luonne

Plottinajokoiralla tulisi säilyttää alkuperäiset luonteenominaisuudet (rohkeus, kestävyys), jotka tukevat sen käyttöä suurpetoja metsästäväenä rotuna. Käyttäytymis- ja luonnetavoitteita arvioidaan käyttökoe- ja näyttelytulosten perusteella.

Käyttöominaisuudet

Jalostusvalinnoissa tulisi keskittyä koirien käyttötaitumuksiin suurpedoille. Käyttöominaisuuksien tavoitteiden toteutumista arvioidaan ilveksenajokokeilla ja karhunhaukkutaitumuskokeilla.

Terveys ja lisääntyminen

Tavoitteena on jalostaa terveitä koiria eli lonkiltaan ja iholtaan terveitä sekä hyvät lisääntymisominaisuudet omaavia koiria. Terveyttä seurataan terveystuloksista sekä kuolinsyistä.

Ulkomuoto

Tavoitteena on säilyttää plottinajokoiran nykyinen ulkomuoto, joka on tällä hetkellä hyvä. Ulkomuotoa seurataan näyttelytuloksista.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Suositellaan, että jalostukseen käytetään terveitä, ulkomuodoltaan ja käyttöominaisuuksiltaan rodunomaisia koiria. Suositellaan, että sukusiitosprosentti on enintään 6,25 neljällä sukupolvella laskettuna. Suositellaan, että D-lonkkaisen voi yhdistää vain A tai B-lonkkaisen kanssa.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Suositellaan, että vanhemmilla ei olisi pentujen rekisteröintihetkellä yli 45 rekisteröityä jälkeläistä Suomessa. Rodun rekisteröinteihin ja populaation kokoon nähden laskennallinen enimmäisjälkeläismäärä on 2-3 pentuetta.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Jalostuspohja

Geenipohjan laajentamiseksi ja säilyttämiseksi suositellaan käyttämään monipuolisesti eri koiria jalostukseen ja geenipohjaa pyritään laajentamaan tuontikoirien avulla. Jalostukseen käytettävien osalta opastetaan käyttämään terveitä ja hyväluonteisia koiria.

Käyttäytyminen, luonne ja käyttöominaisuudet

Kannustetaan koirien omistajia harrastamaan monipuolisesti ja osallistumaan metsästyskokeisiin (karhunhaukkutaitumuskoe, ilveksenajokoe).

Ulkomuoto

Ulkomuototuomareiden tuntemusta rodusta pyritään kehittämään.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Rodun jalostuksen uhkana on suurpetojen metsästykseen liittyvät rajoitukset ja siten rodun tulevaisuus Suomessa. Rodun uhkana on myös rodun monimuotoisuuden ja populaatiokoon suppeneminen, koska rodun kotimaasta tuotujen koirien rekisteröiminen on hankalaa Suomen Kennelliittoon.

Varautuminen ongelmiin

Kannan vahvistaminen uusilla tuonneilla sekä rekisteröintimäärien lisäämisellä. Suurpedoilla toimivien koirien jalostuskäytön lisääminen kuitenkin välttämällä sukusiitosasteen nousua. Rotukerho pyrkii edustamaan rotua ja edistämään sen käyttöä suurpetojen metsästykseen myös tulevaisuudessa.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Plottinajokoiran JTO:n toteutumista seurataan vuosittain ja sitä päivitetään sitä mukaa kun uutta tietoa saadaan.

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2023-	Valioitumisehtojen muutos
2024	Uusi JTO 2024-2028 astuu voimaan 2024
2024-	Rotukirjojen avaaminen FCI:n ulkopuolisista rekistereistä (mm. UKC)
2025-	Jalostuskoirien kyselylomake yhdistyksen kotisivuille
2026-	Terveyskysely sekä koti-, lisääntymis-, ja metsästyskäyttämiskysely yhdistyksen kotisivuille
2028	JTO-päivityksen 2029-2033 ennakkotarkastus ja hyväksyttäminen
vuosittain	osallistutaan rotujärjestön vuosikokoukseen

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Plottinajokoirayhdistyksen hallitus seuraa jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista.

7. LÄHTEET

<https://www.kennelliitto.fi>

<https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?R=909>

<https://www.plottinajokoirayhdistys.fi>

<https://www.akc.org/dog-breeds/plott-hound/>

<https://www.ukcdogs.com/plott-hound>